

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันประเทศต่างๆ ได้เริ่มมีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring : EM) มาใช้ร่วมกับการบังคับโทษในคดีอาญา เพื่อใช้คุมประพฤติกับผู้ต้องหา ผู้ถูกคุมประพฤติ และผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในคดีอาญา เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี เป็นต้น การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว หรือ EM เป็นการพัฒนารูปแบบควบคุมตัวในกระบวนการยุติธรรมด้วยการนำเอาอุปกรณ์ดังกล่าวมาช่วยเสริมการลงโทษทางอาญาหรือมาตรการต่างๆ ในการลงโทษทางอาญาที่มีอยู่เดิมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อให้มีการใช้มาตรการในการลงโทษจำคุกน้อยลง และเป็นการดูแลควบคุมผู้กระทำความผิดบางประเภทที่ไม่มีพฤติกรรมรุนแรงหรือเป็นภัยต่อสังคม ให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับสมาชิกในครอบครัวได้ และลดปัญหาการตีตราผู้กระทำความผิด คนล้นคุก โดยมีแนวความคิดในการลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อแก้ไขและช่วยเหลือให้ผู้กระทำความผิดได้ชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคม ยิ่งกว่าการลงโทษเพื่อให้เจ็บปวดหรือแก้แค้นทดแทนหรือกันผู้กระทำความผิดออกไปจากสังคม

สำหรับประเทศไทย เนื่องจากได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 25) พ.ศ. 2550 โดยมาตรา 89/2 วรรคหนึ่ง (3) ได้กำหนด ให้ในกรณีที่มีเหตุจำเป็น พนักงานอัยการ ผู้บัญชาการเรือนจำ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ต้องจัดการตามหมายจำคุก โดยร้องขอต่อศาล หรือเมื่อศาลเห็นสมควร ศาลมีอำนาจสั่งให้จำคุกโดยวิธีการอื่นที่สามารถจำกัดการเดินทางและอาณาเขตของผู้กระทำความผิด ซึ่งต้องโทษจำคุกมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของโทษตามคำพิพากษา หรือไม่น้อยกว่าสิบปีในกรณีต้องโทษจำคุกเกินสามสิบปีขึ้นไปหรือจำคุกตลอดชีวิต โดยวิธีการห้ามออกนอกเคหสถานหรือสถานที่อื่นใดในช่วงเวลาที่กำหนด โดยใช้ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดในกฎกระทรวง และนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 เป็นต้นมา กระทรวงยุติธรรมได้ประกาศใช้กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจำคุก โดยให้นักโทษใส่อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวแทนการจำคุกในกรณีจำเป็น ซึ่งสามารถ

ตรวจสอบที่อยู่และจำกัดขอบเขตในการเดินทางได้ กฎกระทรวงดังกล่าวมีผลใช้บังคับทันทีหลังประกาศในราชกิจจานุเบกษา¹ ซึ่งกระทรวงยุติธรรมต้องออกกฎระเบียบและวิธีการเพื่อรองรับการใช้กฎกระทรวงดังกล่าว โดยการปฏิบัติตามกฎกระทรวงดังกล่าวจะบังคับใช้เฉพาะกับนักโทษที่มีคำพิพากษาให้ต้องโทษจำคุกแล้วเท่านั้น และจะเน้นกลุ่มนักโทษ 4 กลุ่ม ประกอบด้วย

1. ผู้ซึ่งต้องโทษจำคุกจะถึงอันตรายแก่ชีวิตถ้าต้องจำคุก
2. ผู้ซึ่งต้องโทษจำคุกจำเป็นต้องเลี้ยงดูบิดา มารดา สามี ภริยา หรือบุตรซึ่งพึ่งตนเองมิได้ และขาดผู้อุปการะ
3. ผู้ซึ่งต้องโทษจำคุกเจ็บป่วยเรื้อรังและต้องเข้ารับการรักษาต่อเนื่อง
4. ผู้ซึ่งต้องโทษจำคุกมีเหตุสมควร ได้รับการทูลเกล้าฯ บังคับให้จำคุกด้วยเหตุอื่น ๆ เช่น กลอดบุตร หรือวิกลจริต เป็นต้น

โดยญาติจะต้องร้องขอต่อพนักงานอัยการหรือเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ และเจ้าพนักงานซึ่งได้แก่ พนักงานอัยการ ผู้บัญชาการเรือนจำ หรือเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่จัดการตามหมายจำคุก จะต้องยื่นคำร้องต่อศาลอีกครั้ง หรือถ้าศาลเห็นสมควรว่ามีเหตุอันสมควร ส่วนศาลจะมีดุลพินิจอย่างไรถือเป็นอำนาจของศาล ซึ่งการปฏิบัติจะต้องมีความชัดเจน

ต่อมาในปี พ.ศ. 2558 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 30) พ.ศ. 2558² มาตรา 108 วรรคสาม บัญญัติว่า “ในการอนุญาตปล่อยชั่วคราว เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราวหรือศาลจะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่หรือเงื่อนไขอื่นใดให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติ หรือในกรณีที่ผู้นั้นยินยอมจะสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อยชั่วคราวก็ได้ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการหลบหนี หรือภัยอันตราย หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น แต่ถ้าผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมีอายุไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ แม้ผู้นั้นจะยินยอมจะสั่งให้ใช้อุปกรณ์ดังกล่าวได้ต่อเมื่อผู้นั้นมีพฤติการณ์ที่อาจเป็นภัยต่อบุคคลอื่นอย่างร้ายแรง หรือมีเหตุสมควรประการอื่น” และมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 117 วรรคสอง บัญญัติว่า “ในกรณีที่มิมีคำสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดตามมาตรา 108 วรรคสาม กับผู้ต้องหาหรือจำเลยใด ถ้าปรากฏว่าอุปกรณ์ดังกล่าวถูกทำลายหรือทำให้ใช้การไม่ได้ไม่ว่าโดยวิธีใด ให้สันนิษฐานว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นจะหลบหนี” การแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้กับกรณีของผู้ต้องหา

¹ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจำคุกโดยวิธีอื่นที่สามารถจำกัดการเดินทางและอาณาเขต พ.ศ. 2556, ราชกิจจานุเบกษา 22 มีนาคม 2556 เล่ม 130 ตอน 28 ก.

² ราชกิจจานุเบกษา, 30 ธันวาคม 2558 เล่ม 132 ตอน 127 ก.

หรือจำเลยซึ่งเป็นผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาลเท่านั้น เมื่อผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวยินยอมให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวแล้ว ผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ในการใช้การดูแลและรักษาอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว ซึ่งศาลสามารถติดตามตรวจสอบสัญญาณจากอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวซึ่งติดอยู่กับตัวผู้ถูกปล่อยชั่วคราวนั้น หากผู้ถูกปล่อยชั่วคราวกระทำการใดๆ ให้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไม่สามารถใช้งานได้ ไม่ว่าจะโดยวิธีการใดๆ ก็ตาม หรือทำให้ระบบสัญญาณมีข้อขัดข้อง ทำให้ศาลไม่สามารถตรวจสอบการเดินทางของผู้ถูกปล่อยชั่วคราวที่ได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวได้ ให้สันนิษฐานเบื้องต้นว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งถูกปล่อยชั่วคราวนั้นจะหลบหนี เพื่อให้ศาลมีอำนาจเรียกผู้ถูกปล่อยชั่วคราวนั้นมาสอบถาม หรืออาจเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขในการปล่อยชั่วคราว หรือหากตรวจสอบแล้วพบว่าผู้ถูกปล่อยชั่วคราวทำลายอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวและหลบหนีจริง ศาลก็จะออกหมายจับผู้นั้นต่อไป

ต่อมาในปี พ.ศ. 2560 กระทรวงยุติธรรมได้ออกกฎกระทรวงการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดในการติดตามตัวผู้ถูกคุมความประพฤติตามเงื่อนไขที่ศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจตั้ง พ.ศ. 2560³ มาใช้บังคับกับผู้ที่ถูกคุมความประพฤติโดยได้กำหนดให้

พนักงานคุมประพฤติกู้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดในการติดตามตัวผู้ถูกคุมความประพฤติตามเงื่อนไขการคุมความประพฤติที่ศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจตั้งกำหนด พนักงานคุมความประพฤติต้องชี้แจงให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทราบถึงเงื่อนไขการคุมความประพฤติ และสิทธิของผู้ถูกคุมความประพฤติด้วยวาจาและลายลักษณ์อักษร รวมทั้งผลที่จะได้รับจากการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมความประพฤติ แนะนำให้ผู้คุมความประพฤติทราบถึงวิธีการใช้และแจ้งข้อปฏิบัติ รวมทั้งวิธีการดูแลรักษาอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่ใช้ในการติดตามตัวผู้ถูกคุมความประพฤติ แจ้งให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทราบถึงการห้ามดัดแปลงทำให้เสียหาย ทำลาย เคลื่อนย้าย หรือถอดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ หรืออุปกรณ์อื่นใดที่ใช้ในการติดตามตัวผู้ถูกคุมความประพฤติที่ข้อมือหรือข้อเท้าของผู้ถูกคุมความประพฤติหรือติดอุปกรณ์ดังกล่าวที่ตัวผู้ถูกคุมความประพฤติตามรูปแบบหรือประเภทของการใช้อุปกรณ์นั้น โดยมีข้อยกเว้น ภายหลังจากที่ศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจตั้งได้แจ้งให้สำนักงานคุมความประพฤติดำเนินการคุมความประพฤติโดยการใช้อุปกรณ์ดังกล่าว ในกรณีที่ผู้ถูกคุมความประพฤติตามวรรคหนึ่งเป็นเด็กหรือเยาวชนจะต้องมีบิดามารดา ผู้ปกครอง บุคคลที่เด็กหรือเยาวชนพักอาศัยอยู่ด้วย บุคคลหรือองค์กรที่รับดูแลเด็กหรือเยาวชน หรือบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนร้องขอเข้าร่วมรับฟังรับทราบคำชี้แจงด้วย

³ การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดในการติดตามตัวผู้ถูกคุมความประพฤติตามเงื่อนไขที่ศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจตั้ง พ.ศ. 2560, ราชกิจจานุเบกษา 8 กันยายน 2560 เล่ม 134 ตอน 92 ก.

อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring : EM) หมายถึงอุปกรณ์ในการควบคุมตัวผู้กระทำความผิด ซึ่งประกอบด้วยตัวอุปกรณ์ในการส่งสัญญาณ (Transmitter Device) ซึ่งส่วนใหญ่จะนิยมใช้ติดตัวผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะคล้ายนาฬิกาข้อมือ หรือสายหนังรัดข้อมือ ข้อเท้า ตัวอุปกรณ์รับสัญญาณ (Receiver Unit) และศูนย์ควบคุมกลาง (Monitoring Center) ซึ่งทำหน้าที่ในการควบคุมและสอดส่องตัวผู้กระทำความผิดให้อยู่ภายในสถานที่และเวลาที่กำหนด เช่น การควบคุมไว้ที่บ้านของผู้กระทำความผิดเอง สถานที่พักอาศัย หรือสถานที่อื่นๆ ที่มีความเหมาะสมกว่า การกักขังไว้ในเรือนจำหรือจำคุกผู้กระทำความผิด⁴ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการจำกัดมิให้บุคคลเข้าไปในเขตพื้นที่ที่กำหนดหรือเข้าใกล้ตัวบุคคลอื่นที่กำหนด เช่น เขี้ยว และเพื่อการสังเกตเฝ้าระวังให้เจ้าหน้าที่สามารถติดตามความเคลื่อนไหวได้ตลอดเวลาโดยใช้ระบบจีพีเอสในการเฝ้าควบคุมติดตาม

วิธีการเพื่อความปลอดภัยตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทย เป็นมาตรการทางกฎหมายที่จะป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำความผิดในอนาคต เป็นมาตรการที่แตกต่างจากมาตรการลงโทษในกฎหมายอาญา กล่าวคือ การลงโทษเป็นสภาพบังคับที่ใช้แก่บุคคลภายหลังจากที่บุคคลนั้นได้กระทำความผิดแล้ว ส่วนวิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นมาตรการที่นำมาใช้ก่อนที่จะมีการกระทำความผิดหรือมีการกระทำความผิดแล้ว ไม่ให้กลับมากระทำความผิดซ้ำอีก ประมวลกฎหมายอาญาได้แบ่งวิธีการเพื่อความปลอดปลอดภัย⁵ ออกเป็น 5 มาตรการ คือ

1. กักกัน⁶ การกักกันเป็นการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำของผู้กระทำความผิดจนติดเป็นนิสัย ไว้ภายในเขตที่กำหนด ซึ่งมาตรการกักกันนี้จะทำให้บุคคลที่เคยกระทำความผิดมาแล้วไม่กล้าที่จะกระทำความผิดซ้ำอีก เพราะเกรงกลัวว่าจะต้องถูกกักกัน อย่างไรก็ตาม ถ้าปรากฏว่าผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดซ้ำอีก โดยได้กระทำความผิดอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กฎหมาย

⁴ วิชัย ลีลาสวัสดิ์. (2557). *การนำเครื่องมือติดตามตัว (Electronic Monitoring) มาใช้กับผู้ถูกคุมความประพฤติในศาลแขวงพระนครเหนือ*. หลักสูตรผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น, สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม. หน้า 3.

⁵ ประมวลกฎหมายอาญา. มาตรา 39. บัญญัติว่า “วิธีการเพื่อความปลอดภัย มีดังนี้

- (1) กักกัน
- (2) ห้ามเข้าเขตกำหนด
- (3) เรียกประกันทัณฑ์บน
- (4) คุมตัวไว้ในสถานพยาบาล
- (5) ห้ามการประกอบอาชีพบางอย่าง

⁶ ประมวลกฎหมายอาญา. มาตรา 40. บัญญัติว่า “กักกัน คือการควบคุมผู้กระทำความผิดติดนิสสัยไว้ภายในเขตกำหนด เพื่อป้องกันการกระทำความผิด เพื่อตัดนิสสัย และเพื่อฝึกหัดอาชีพ”.

กำหนดอีกภายใน 10 ปี ศาลอาจถือว่าผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิดคดีนี้และบุคคลนั้นอาจถูกศาลสั่งให้กักกันได้

2.ห้ามเข้าเขตกำหนด⁷ เมื่อศาลพิพากษาลงโทษแล้ว ศาลเห็นสมควรว่าผู้กระทำความผิดมีพฤติกรรมโน้มเอียงในการกระทำผิดบางพื้นที่ ศาลอาจสั่งให้ห้ามเข้าเขตพื้นที่ที่กำหนดหลังพ้นโทษแล้วได้ ซึ่งมาตรการนี้เป็นการป้องกันให้บุคคลนั้นไม่เข้าไปกระทำความผิดในเขตพื้นที่นั้นๆ อีก

3.เรียกประกันทัณฑ์บน⁸ ในกรณีที่ศาลไม่ได้ลงโทษผู้ถูกฟ้อง แต่มีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้ถูกฟ้องน่าจะก่อเหตุร้าย ศาลอาจสั่งให้ทำทัณฑ์บนได้ มาตรการเรียกประกันทัณฑ์บนนี้เป็นการป้องกันผู้ที่มีความประพฤติโน้มเอียงที่จะประกอบอาชญากรรม ทำให้ผู้ที่มีความประพฤติโน้มเอียงนั้น ไม่กล้าที่จะลงมือกระทำความผิด เพราะการมีประกันทัณฑ์บนไว้ทำให้ผู้นั้นเกิดความยับยั้งชั่งใจได้มากขึ้น

4.คุมตัวไว้ในสถานพยาบาล⁹ บุคคลบางประเภทมีสภาพที่อาจจะกระทำความผิดได้ง่ายกว่าบุคคลทั่วไป ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากสภาพร่างกายหรือจิตใจหรือติดยาเสพติดให้โทษและเพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้บุคคลนั้นเข้าไปกระทำความผิด ศาลอาจส่งตัวไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลเพื่อบำบัดรักษาให้บุคคลนั้นมีสภาพร่างกายและจิตใจ เช่น นายเอชอบคิมเหล้าขาวเป็นอาชญากรและทุก

⁷ประมวลกฎหมายอาญา. มาตรา 44. บัญญัติว่า “ห้ามเข้าเขตกำหนด คือการห้ามมิให้เข้าไปในท้องที่หรือสถานที่ที่กำหนดไว้ในคำพิพากษา”.

⁸ ประมวลกฎหมายอาญา. มาตรา 46. บัญญัติว่า “ถ้าความปรากฏแก่ศาลตามข้อเสนอของพนักงานอัยการว่าผู้ใดจะก่อ เหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น หรือจะกระทำการใดให้เกิดความเสียหายแก่สิ่งแวดลอมหรือทรัพยากรธรรมชาติตามกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดลอมและทรัพยากรธรรมชาติในการ พิจารณาคดีความผิดใด ไม่ว่าศาลจะลงโทษผู้ถูกฟ้องหรือไม่ก็ตาม เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้ถูกฟ้อง น่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น หรือจะกระทำความผิดให้เกิดความเสียหายแก่สิ่งแวดลอมหรือทรัพยากรธรรมชาติตามกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดลอมและ ทรัพยากรธรรมชาติให้ศาลมีอำนาจที่จะสั่งผู้นั้นให้ทำทัณฑ์บนโดยกำหนดจำนวนเงินไม่เกินกว่าห้า หมื่นบาทว่าผู้นั้นจะไม่ก่อเหตุร้ายหรือจะไม่กระทำความผิดดังกล่าวแล้วตลอดเวลาที่ศาลกำหนด แต่ ไม่เกินสองปีและจะสั่งให้มีประกันด้วยหรือไม่ก็ได้

ถ้าผู้นั้นไม่ยอมทำทัณฑ์บนหรือหาประกันไม่ได้ให้ศาลมีอำนาจสั่งกักขังผู้นั้นจนกว่า จะทำทัณฑ์บนหรือหาประกันได้แต่ไม่ให้กักขังเกินกว่าหกเดือน หรือจะสั่งห้ามผู้นั้นเข้าในเขตกำหนด ตามมาตรา 45 ก็ได้

การกระทำของผู้ซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีมิให้อยู่ในบังคับแห่งบทบัญญัติตามมาตรานี้”.

⁹ ประมวลกฎหมายอาญา. มาตรา 48. บัญญัติว่า “ถ้าศาลเห็นว่า การปล่อยตัวผู้มีจิตบกพร่อง โรคจิตหรือจิตฟั่นเฟือน ซึ่ง ไม่ต้องรับโทษหรือได้รับการลดโทษตามมาตรา 65 จะเป็นการไม่ปลอดภัยแก่ประชาชน ศาลจะสั่งให้ส่งไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลก็ได้และคำสั่งนี้ศาลจะเพิกถอนเสียเมื่อใดก็ได้”.

ครั้งที่ดื่มเหล้าขวานายเองจะทำร้ายบิดาของตนเองเป็นประจำ กรณีเช่นนี้ศาลอาจสั่งให้คุมขังเอาไว้ในสถานพยาบาลเพื่อบำบัดรักษาได้

5.ห้ามการประกอบอาชีพบางอย่าง¹⁰ เมื่อศาลพิพากษาให้ลงโทษและเห็นว่าผู้นั้นมีสภาพอาจจะกระทำความผิดได้ง่าย เพราะการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพบางอย่าง ศาลอาจจะห้ามบุคคลดังกล่าวประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ เพื่อป้องกันไม่ให้มีโอกาสได้กลับมากระทำความผิดเช่นนั้นได้อีก เช่น นายโทมีอาชีพเป็นเจ้าของโรงงานผลิตลูกชิ้น ได้ผลิตลูกชิ้นโดยใส่สารบอแรกซ์ ทำให้เกิดอันตรายแก่สุขภาพอนามัยของประชาชน พฤติการณ์เป็นการกระทำผิดโดยอาศัยการประกอบอาชีพผลิตลูกชิ้น ซึ่งหากให้นายโทประกอบอาชีพผลิตลูกชิ้นจำหน่ายอีก ในกรณีเช่นนี้จึงอาจขอให้ศาลสั่งนายโทห้ามประกอบอาชีพผลิตลูกชิ้นเพื่อจำหน่ายได้

วิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นวิธีการที่ใช้บังคับโดยไม่คำนึงถึงความรับผิดชอบทางอาญาของผู้กระทำความผิด แต่คำนึงถึงลักษณะและสภาพของบุคคล หรือที่เรียกว่า “สภาพที่เป็นอันตราย” (Dangerous condition) การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาบังคับใช้ หากได้นำมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ย่อมจะมีผลช่วยแก้ไขสังคมให้เกิดความสงบเรียบร้อยและป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาอาชญากรรมในอนาคตได้เป็นอย่างดี โดยวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามที่ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาแต่ละประเภทสามารถใช้ป้องกันบุคคลที่มีสภาพเป็นอันตรายต่อสังคมไม่ให้ไปก่อเหตุกระทำความผิดได้

อย่างไรก็ดี วิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นมาตรการอย่างหนึ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการป้องกันสังคมมิให้เกิดการกระทำความผิดได้อย่างมาก แม้ในความเป็นจริงในทางปฏิบัติกลับถูกนำมาใช้น้อยมาก และวิธีการเพื่อความปลอดภัยบางมาตรการแทบไม่เคยถูกนำมาใช้บังคับเลย ทำให้การป้องกันอาชญากรรมและการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ไม่อาจกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพและไม่บังเกิดประสิทธิผลในการป้องกันสังคมได้อย่างจริงจังเท่าที่ควร หากมีการศึกษาถึงการนำเครื่องมือหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ร่วมกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยบางมาตรการ เช่น มาตรการกักกัน และห้ามเข้าเขตกำหนด น่าจะทำให้มาตรการกักกันและห้ามเข้าเขตกำหนดบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยได้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้กับบุคคลซึ่งสามารถจำแนกได้ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแรกคือผู้ซึ่งต้องโทษจำคุกซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่ถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษแล้ว เพื่อช่วยลดความ

¹⁰ ประมวลกฎหมายอาญา. มาตรา 50. บัญญัติว่า “เมื่อศาลพิพากษาให้ลงโทษผู้ใด ถ้าศาลเห็นว่าผู้นั้นกระทำความผิดโดย อาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ หรือเนื่องจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ และเห็นว่าหากผู้นั้นประกอบอาชีพหรือวิชาชีพนั้นต่อไปอาจจะกระทำความผิดเช่นนั้นขึ้นอีก ศาลจะสั่งไว้ ในคำพิพากษาห้ามการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพนั้นก็มีกำหนดเวลาไม่เกินห้าปีนับแต่วันพ้นโทษไป แล้วก็ได้”.

แออัดในเรือนจำ ป้องกันสังคมจากอาชญากรรมอันเกิดจากการกระทำผิดซ้ำ กลุ่มที่สองคือผู้ได้รับอนุญาตจากศาลให้ปล่อยตัวชั่วคราวซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่ศาลยังไม่มีคำพิพากษาให้ลงโทษหรือลงโทษแล้วแต่ยังไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุด เพื่อช่วยให้สามารถติดตามจับกุมตัวได้หากมีการหลบหนี และช่วยแก้ปัญหาผู้ยากจนที่ไม่มีเงินประกันตัวและมีโอกาสได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวมากขึ้น และกลุ่มที่สามคือผู้ที่ถูกคุมความประพฤติคือกลุ่มบุคคลที่ถูกศาลพิพากษาหรือมีคำสั่งให้คุมความประพฤติไว้ภายในระยะเวลาที่กำหนด เพื่อควบคุมพฤติกรรมของผู้กระทำผิดและป้องกันการกระทำผิดเงื่อนไขของผู้ถูกควบคุมการประพฤติ

ในการศึกษาวิจัยกรณีการนำเครื่องมือหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้ในวิธีการเพื่อความปลอดภัยในระบบกฎหมายของประเทศไทย จะนำมาใช้ร่วมกับมาตรการใดได้บ้าง และควรมีวิธีการอย่างไร ซึ่งจะได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบและวิเคราะห์ตามปัญหาดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการกักขังดูแลผู้กระทำความผิดของโทษกักกันและห้ามเข้าเขตกำหนดตามวิธีการเพื่อความปลอดภัย การกักขังดูแลผู้กระทำความผิดดังกล่าว ค่าใช้จ่ายในการควบคุมข้อมเป็นของภาครัฐ ทำให้กรมราชทัณฑ์ต้องรับภาระค่าใช้จ่ายในการดูแลผู้ที่ถูกศาลพิพากษาให้ใช้มาตรการกักกันและห้ามเข้าเขตกำหนด ในวิธีการเพื่อความปลอดภัย ตามประมวลกฎหมายอาญาด้วย ประกอบกับการลงโทษใช้มาตรการกักกันตามวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามประมวลกฎหมายอาญาก่อให้เกิดผลกระทบต่อภาพลักษณ์ในทางลบกับตัวผู้กระทำความผิดในสายตาของสังคม รวมถึงระหว่างการถูกควบคุมผู้กระทำความผิด เนื่องจากสภาพ ลักษณะ ผู้ถูกกักกันอาจได้รับการถ่ายทอดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจากผู้ถูกกักกันด้วยกัน ทำให้มีโอกาสที่จะกลับมากระทำความผิดซ้ำอีกได้ ดังนั้น จึงก่อให้เกิดปัญหาของการกระทำผิดซ้ำของบุคคลที่มีลักษณะหรือสภาพที่เป็นอันตรายต่อสังคม วิธีการเพื่อความปลอดภัยเกี่ยวกับมาตรการกักกันและการห้ามเข้าเขตกำหนดมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันสังคมมิให้เกิดการกระทำผิดซ้ำขึ้นในอนาคต ข้อมไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์สมดังเจตนารมณ์ของกฎหมายได้ หากมีการศึกษาโดยการนำมาตรการในการควบคุมผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้สถานที่กักกันมาใช้แทนการกักกันสำหรับผู้กระทำความผิดบางประเภท ด้วยการนำเครื่องมือหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้ร่วมกับมาตรการกักกันและห้ามเข้าเขตกำหนด จะทำให้สามารถลดปัญหาดังกล่าวข้างต้นและทำให้กฎหมายเกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยในเรื่องมาตรการกักกันและห้ามเข้าเขตกำหนดมีประสิทธิภาพ สมดังเจตนารมณ์ของกฎหมายได้หรือไม่

2. ปัญหาการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้ร่วมกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยในเรื่องที่เกี่ยวกับมาตรการกักกันและห้ามเข้าเขตกำหนดจะทำได้หรือไม่ ประเทศไทยได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 30) พ.ศ. 2558 มาตรา 108 วรรคสามและกฎระเบียบให้นำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้กับผู้ต้องโทษจำคุก ผู้ถูกปล่อย

ชั่วคราว และผู้ที่ถูกคุมประพฤติ แต่ในเรื่องวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามประมวลกฎหมายอาญา ยังไม่มีแนวทางในการปฏิบัติที่เป็นสากลในการนำเครื่องมือหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว มาใช้ร่วมกับมาตรการกักกันและห้ามเข้าเขตกำหนด เนื่องจากมาตรการกักกันและห้ามเข้าเขต กำหนดในระบบกฎหมายอาญาของประเทศไทยนั้น มีวัตถุประสงค์ในการป้องกันสังคมมิให้เกิด การกระทำความผิดขึ้นในอนาคต แตกต่างไปจากการลงโทษทางอาญาซึ่งมีวัตถุประสงค์ ช่มชู้ ยับยั้ง ป้องปราม หรือเพื่อแก้แค้น จึงต้องทำการศึกษาเปรียบเทียบกับในระบบ กฎหมายของต่างประเทศว่ามีทฤษฎีหรือหลักการใดที่ได้นำเอาอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ ร่วมกับมาตรการกักกันและห้ามเข้าเขตกำหนดบ้าง รวมทั้งวิธีการเพื่อความปลอดภัยเกี่ยวกับ มาตรการกักกันและห้ามเข้าเขตกำหนด ในกฎหมายอาญาของประเทศไทยสามารถนำ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ร่วมกันได้หรือไม่

3. ปัญหาขาดมาตรการบังคับใช้ทางกฎหมายเกี่ยวกับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตาม ตัวมาใช้ร่วมกับมาตรการกักกันและห้ามเข้าเขตกำหนด วิธีการเพื่อความปลอดภัย ในประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทยได้ถูกกำหนดไว้ในภาค 1 หมวด 2 มาตรา 14 และ มาตรการกักกันและห้ามเข้าเขตกำหนดถูกกำหนดไว้ในหมวด 3 ส่วนที่ 2 มาตรา 39 ถึงมาตรา 45 และ ยังมีกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติต่อผู้ถูกกักกันคือ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับ การกักกันตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2510 บังคับใช้เพื่อรองรับมาตรการกักกันตาม ประมวลกฎหมายอาญา นอกจากนี้ยังมีกฎกระทรวง (พ.ศ. 2514) ออกตามความในพระราชบัญญัติ วิธีการเกี่ยวกับการกักกันตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2510 กำหนดให้คณะกรรมการ พักการกักกันมีอำนาจลงมติโดยเสียงข้างมากให้ความเห็นชอบและอธิบดีกรมราชทัณฑ์ เป็นผู้อนุมัติให้พักการกักกันได้ กฎหมายต่างๆ เหล่านี้ยังขาดมาตรการการนำเครื่องมือหรือ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้ร่วมกับมาตรการกักกันและห้ามเข้าเขตกำหนด ปัญหาว่าจะต้องแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายอย่างไร มาตราใด และควรวางเงื่อนไขและ หลักเกณฑ์ไว้อย่างไร เพื่อให้สามารถนำเครื่องมือหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว มาใช้ร่วมกับมาตรการกักกันและการห้ามเข้าเขตกำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในเรื่องมาตรการวิธีการเพื่อความปลอดภัยนี้ กฎหมายมีวัตถุประสงค์เพื่อนำมาใช้ก่อนที่จะมี การกระทำความผิดหรือเมื่อมีการกระทำความผิดแล้วไม่หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก ผู้วิจัยจึง ได้ทำการศึกษาค้นคว้าในเรื่องการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้ร่วมกับมาตรการกักกัน และห้ามเข้าเขตกำหนดในวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามประมวลกฎหมายอาญาว่าจะมีความเหมาะสม กับผู้ถูกสั่งกักกันหรือห้ามเข้าเขตกำหนดหรือไม่ และสามารถลดภาระค่าใช้จ่ายในการดูแลผู้ถูกกักกัน ของเรือนจำหรือกรมราชทัณฑ์ได้หรือไม่ ทำให้แก้ปัญหาอุปสรรคข้อขัดข้องในการบังคับใช้มาตรการ

กักกันและห้ามเข้าเขตกำหนดซึ่งในทางปฏิบัติมีการนำมาบังคับใช้กันน้อยมากรวมทั้งสามารถนำมามาตรการกักกันและห้ามเข้าเขตกำหนดมาบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้นกว่าเดิมหรือไม่ มีความสอดคล้องและสามารถทำให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของกฎหมายเกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยได้จริงหรือไม่ ซึ่งจะได้ทำการศึกษาวิเคราะห์กันในบทต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาถึงที่มา แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้ร่วมกับมาตรการกักกันและห้ามเข้าเขตกำหนด ในวิธีการเพื่อความปลอดภัย

1.2.2 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและวิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาเกี่ยวกับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้ร่วมกับมาตรการกักกันและห้ามเข้าเขตกำหนด ในวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามกฎหมายของต่างประเทศและประเทศไทย

1.2.3 เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้ร่วมกับมาตรการกักกันและห้ามเข้าเขตกำหนด ในวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามกฎหมายของต่างประเทศและประเทศไทย

1.2.4 เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหา และเสนอแนะแนวทางการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้ร่วมกับมาตรการกักกันและห้ามเข้าเขตกำหนด ในวิธีการเพื่อความปลอดภัย

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

ปัจจุบันพบว่ามาตรการลงโทษในวิธีการเพื่อความปลอดภัยบางมาตรการ เช่น การกักกันและห้ามเข้าเขตกำหนด ยังคงมีปัญหาอยู่หลายประการ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเรื่องภาระค่าใช้จ่ายในการควบคุมดูแลของภาครัฐ ปัญหาการกระทำผิดซ้ำของผู้ถูกกักกัน และการห้ามเข้าเขตกำหนดทำให้การป้องกันอาชญากรรมและการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดไม่อาจกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพในการป้องกันสังคมได้เท่าที่ควร ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและการบังคับใช้กฎหมาย ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาว่าหากมีการนำเอาอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้กับผู้ที่ถูกศาลสั่งให้ใช้มาตรการกักกันและห้ามเข้าเขตกำหนด ในวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามประมวลกฎหมายอาญาอย่างจริงจังนั้น จะทำให้ปัญหาดังกล่าวลดลงและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นกว่าเดิมหรือไม่

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย มาตรการการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้ในการควบคุมดูแลผู้กระทำความผิดของโทษกักกันและห้ามเข้าเขตกำหนดตามวิธีการเพื่อความปลอดภัย ทั้งกฎหมายไทยและต่างประเทศ เปรียบเทียบระหว่างกฎหมายไทยกับประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษ เพื่อให้ทราบเป็นแนวทางและค้นหามาตรการหรือหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้ร่วมกับมาตรการกักกันและห้ามเข้าเขตกำหนด รวมทั้งปรับปรุงความเหมาะสมของกฎหมายเพื่อการบังคับใช้ที่มีประสิทธิภาพ

1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาโดยวิธีการวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) โดยใช้วิธีการศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์จากตำรากฎหมาย ตำราทางวิชาการ หลักกฎหมายต่างประเทศ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ แนวคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล บทความในวารสารทางวิชาการ เอกสารทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ตลอดจนข้อมูลข่าวสารทางอินเทอร์เน็ต เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์ให้เห็นผลลัพธ์ของการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้กับมาตรการกักกันและการห้ามเข้าเขตกำหนดในวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามประมวลกฎหมายอาญาต่อไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 เพื่อให้ทราบและเข้าใจถึงที่มา แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยในกฎหมายอาญา

1.6.2 เพื่อให้ทราบสภาพปัญหาและวิเคราะห์เปรียบเทียบการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้ร่วมกับมาตรการกักกันและห้ามเข้าเขตกำหนด ในวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามกฎหมายของต่างประเทศและประเทศไทย

1.6.3 เพื่อให้ทราบและเข้าใจมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้ร่วมกับมาตรการกักกันและห้ามเข้าเขตกำหนด ในวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามกฎหมายของต่างประเทศและประเทศไทย

1.6.4 เพื่อทราบแนวทางการแก้ไขปัญหา และแนวทางการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้ร่วมกับมาตรการกักกันและห้ามเข้าเขตกำหนด ในวิธีการเพื่อความปลอดภัย

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

“อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว” หมายความว่า อุปกรณ์ในการควบคุมผู้กระทำความผิด ซึ่งประกอบด้วยตัวอุปกรณ์ส่งสัญญาณ ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะนิยมใช้ติดตัวผู้กระทำความผิด มีลักษณะเหมือนนาฬิกาข้อมือ หรือสายหนังรัดข้อมือ ข้อเท้า ตัวอุปกรณ์รับสัญญาณ และมีศูนย์ควบคุมกลาง ซึ่งทำหน้าที่ในการควบคุมและตรวจตราสอดส่องตัวผู้กระทำความผิดให้อยู่ในสถานที่และเวลาที่กำหนด เช่น การควบคุมตัวไว้ภายในบ้าน สถานที่พักอาศัย หรือสถานที่อื่น ๆ ที่มีความเหมาะสมแทนการกักขังหรือจำคุกผู้กระทำความผิดไว้ในเรือนจำ